

De eindstreep

BOB CRESOEN EN CAROL SCHATZ

DE EINDSTREEP

VERHALEN VAN HOOP DOOR BIJBELVERTAALWERK

Voor de bijbelteksten is de HSV gebruikt, tenzij anders aangegeven.

DE EINDSTREEP

Bob Creson met Carol Schatz

Copyright © 2014 by Bob Creson

Published by Wycliffe Bible Translators, Inc.

under the original title: The Finish Line

Copyright © 2020, Uitgeverij Gideon

Auteur: Bob Creson en Carol Schatz

Nederlandse vertaling: Pieter Koen

Omslagontwerp: Arjen Niezen

Typografie: Coco Bookmedia, Amersfoort

Jaar van uitgave: februari 2020

Uitgave: Gideon, Hoornaar, Nederland

ISBN: 978-90-5999-159-0

NUR: 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een databank of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook, behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, except for brief quotations in critical reviews or articles, without the prior written permission of the publisher.

*Dit boek draag ik op aan alle medewerkers van Wycliffe Bible Translators, medewerkers, partners en investeerders, die in de afgelopen tachtig jaar persoonlijke offers hebben gebracht om het onrecht dat onbereikte volken is aangedaan ongedaan te maken.
Het onrecht hun de Bijbel in eigen taal te onthouden.*

INHOUD

	Woord van dank	9
	Aanbeveling	11
	Voorwoord bij de Nederlandse uitgave	13
	Voorwoord van de auteur	15
	Over statistieken	17
	Introductie	19
Hoofdstuk 1	Laat de Bijbel achter	27
Hoofdstuk 2	Wereldschokkend nieuws	33
Hoofdstuk 3	Luister naar deze boodschap	37
Hoofdstuk 4	Geef nooit op	43
Hoofdstuk 5	Woorden zijn belangrijk	51
Hoofdstuk 6	Het begint bij gebed	57
Hoofdstuk 7	Geloof en wereldbeeld	67
Hoofdstuk 8	Trouw en doelgericht	75
Hoofdstuk 9	Veranderde levens	87
Hoofdstuk 10	Pijlers van de kerk	95
Hoofdstuk 11	Iedereen heeft recht op de Bijbel	103
Hoofdstuk 12	De grote waarde van holistisch werk	107
Hoofdstuk 13	Dromen en visioenen	119
Hoofdstuk 14	De kracht van de technologie	129
Hoofdstuk 15	Vastberaden toewijding	139
Hoofdstuk 16	De nieuwe zendingsgolf	145

Hoofdstuk 17	De missie van God en nieuwe mogelijkheden	153
Hoofdstuk 18	Oproep tot actie	159
Nawoord		169

Woord van dank

Dit is eigenlijk het verhaal van God, niet mijn verhaal. De Bijbel, en het Nieuwe Testament in het bijzonder, is een zendingsverhaal – over Gods missie en hoe ver Hij gaat om iedere man en vrouw en ieder kind de gelegenheid te geven om verlost, verzoend en hersteld te worden.

Scott Sunquist heeft het in zijn boek *Understanding Christian Mission: Participation in Suffering and Glory* over het missionaire karakter van het Nieuwe Testament zo gezegd: “Het is bedoeld om in elke taal en cultuur vertaald te worden en geheel tot zijn recht te laten komen. Nee, nog meer dan dat; ik wil benadrukken dat het Nieuwe Testament een zendingsboek is.” De Bijbel is het verslag van Gods missie. De verhalen die opgenomen zijn in mijn boek proberen dit te illustreren.

Dit boek schrijven zou zonder Carol Schatz niet mogelijk geweest zijn. Carol hielp bij de vertaling van het Nieuwe Testament voor het Teribe volk in Panama. Ik heb het voorrecht gehad om in de afgelopen tien jaar met haar samen te werken. Zij heeft hard gewerkt aan de verhalen die we verzamelden. Zij heeft ze geschreven en herschreven, zodat ze er in dit boek beter uitgekomen zijn dan ik had kunnen doen.

Ons gezin is deze weg dertig jaar lang gegaan met een team van mensen, Wycliffe medewerkers en onze sponsors. In elk verhaal hebben zij een plek.

Tenslotte draag ik dit boek op aan Dallas, mijn vrouw, en aan mijn (nu volwassen) kinderen. Wij gingen deze weg samen en ik ben dankbaar voor hen.

Aanbevelingen

Al tweeduizend jaar hebben we op dit moment gewacht. Voor het eerst in de geschiedenis van de christelijke kerk kunnen we de eindstreep zien: de voltooiing van de 'Grote Opdracht'. Nooit eerder zijn de aantallen 'onbereikte' mensen (d.w.z. mensen die het evangelie nog nooit in de eigen taal gehoord hebben) zo dramatisch gedaald en nooit eerder hebben we de eindstreep zo dichtbij gezien als nu. Je kunt hem bijna aanraken en door de genade van God zijn wij degenen die mogen leven in deze uiterst belangrijke tijd.

De 'grote opdracht' volbrengen is niet alleen iets waarvoor we nu de gelegenheid krijgen; nee, het is ook onze plicht. En ik ken niemand anders die er intenser mee bezig is dan Bob Cresson en de duizenden medewerkers aan wie hij leiding geeft. Hij is uitstekend toegerust om ons te helpen die eindstreep te halen.

Eén van mijn favoriete herinneringen is toen Bob en ik samen waren in een eenzaam dorp ergens in de bergen van Peru. We waren daar om mee te vieren dat de mensen het Nieuwe Testament in hun moedertaal konden lezen – voor het eerst in hun geschiedenis. Ik huilde toen ik zat te kijken naar deze fijne mensen die God prezen op een manier die ik nauwelijks ooit had meegemaakt.

Ik zal het moment nooit vergeten dat ik mijn hand uitstak naar het pas vertaalde boek op de stoel van de jongen naast mij. Het jongetje dat dolgelukkig was met zijn 'Bijbel', draaide zich

om en wees met zijn vinger in mijn richting en bewoog die heen en weer. Hij maakte met dit gebaar (dat overal in de wereld goed te begrijpen is) heel duidelijk: raak mijn nieuwe boek niet aan!

Ik vroeg mij af wat God met dit jongetje zal doen – met zoveel liefde voor zijn ‘Bijbel’. Door Wycliffe en andere organisaties met hetzelfde doel hebben ontelbaar veel mensen nu toegang tot Jezus’ woorden. Nog maar kortgeleden was dat niet mogelijk.

Bob heeft zijn boek op het juiste moment geschreven – inderdaad: ‘de velden zijn rijp voor de oogst, maar er zijn meer werkers nodig’. Deze generatie heeft de middelen gekregen om iets historisch te doen, en dat zijn we ook van plan.

We hebben geen excuus, en dit boek geeft ons nieuwe inspiratie om Gods boek naar de hele wereld te brengen.

Johnnie Moore

Vice President Liberty University

Auteur van What am I Supposed to do with My Life?

Bob Creson geeft in zijn boek *De Eindstreep* op inspirerende wijze perspectief op het vertalen van de Bijbel voor iedere taalgroep. Wat een gedurfde visie was dat in de jaren ’90 om zo’n doel neer te zetten en hoe bijzonder dat het in de komende jaren gaat gebeuren. De kracht van Gods Woord in de eigen taal is beeldend uit allerlei momenten van Wycliffe’s geschiedenis weergegeven. Na het lezen van dit boek besef ik weer wat een voorrecht het is om de Bijbel te kunnen lezen en begrijpen in mijn moedertaal. Laat je inspireren door dit vitale getuigenis van Gods werk door Wycliffe.

Laurens Touwen,

Oud-medewerker Navigators en al jaren zeer betrokken bij het werk van Wycliffe, januari 2020

De Eindstreep is een bijzonder boek, en geeft door de vele korte verhalen zowel een brede als een diepe inkijk in het Bijbelvertaalwerk.

Het opmerkelijke van dit mooie boek is dat Bob Creson veel schrijft over wat er gebeurt nadat een vertaalteam aan het werk is gegaan. Wat mij betreft een must voor allen die kennis willen nemen van het Bijbelvertaalwerk.

De schrijver noemt Vision 2025 als een belangrijke mijlpaal. Hij laat zien hoe belangrijk die visie voor het werk is geweest en blijft. Dit boek is vertaald in het Nederlands, waarschijnlijk je moedertaal. Bedenk eens wat er allemaal voor jou ter beschikking is in het Nederlands om je geestelijk te brengen waar je nu bent. En bedenk dan dat vele etnische groepen nog steeds bijna niets hebben in hun eigen taal.

Karel van der Mast

Voormalig voorzitter van het bestuur van Wycliffe Bijbelvertalers Nederland, Voorzitter van de Board van SIL – International (partner van Wycliffe), januari 2020

Het ontroert mij dat mensen het tot hun levenswerk maken om (delen van) de Bijbel in de eigen taal en op schrift aan te bieden aan volken en bevolkingsgroepen die het evangelie nog niet hebben gehoord en die nog geen geschreven taal hebben. In dit boek laat Creson ons iets zien van het mooie, maar taaie werk van Wycliffe Bijbelvertalers. Hij is enthousiast over het feit dat het aantal onbereikte volken daalt, waardoor de eindstreep van het vertaalwerk in zicht is. Een inspirerend verhaal!

Noor van Haaften

Auteur en spreker bij internationale conferenties, januari 2020

Voorwoord bij de Nederlandse uitgave

In mijn ouderlijk huis, op de boekenplank boven mijn vaders leesstoel, stond het boek *Het wonder van de negentiende eeuw* van H. Algra. Ik moet daaraan denken als ik over de recente geschiedenis van het Bijbelvertaalwerk nadenk. Het boek dat u nu in handen heeft gaat over het wonder van de 21^e eeuw. Het is ongekend.

In 1999, op een internationale conferentie van Wycliffe, waren een paar honderd mensen bij elkaar. Gods aanwezigheid werd ervaren en er ontstond een visie om uiterlijk in 2025 te starten met de laatste Bijbelvertaling die nodig is. Deze visie heeft een enorme beweging op gang gebracht.

Momenteel wordt er wereldwijd in 2500 talen gewerkt, dat is meer dan ooit tevoren. Elk jaar komen er 130 projecten bij. Het is een groot wonder. We zijn anders gaan werken, er is veel meer samenwerking en afstemming tussen organisaties en in veel landen hebben de kerken het Bijbelvertaalwerk opgepakt. Het is een grote beweging geworden waar geen mens van kan zeggen: “Dat hebben wij voor elkaar gekregen.” Het is Gods wonder. Aan Hem alle eer.

Bob Creson, de schrijver van dit boek, heeft in zijn kantoor een schilderij hangen van de laatste vertaler. Hij gelooft dat de vertaler die aan het laatste vertaalproject zal beginnen al geboren is. Wat een hoop! Gods Woord verspreidt zich over

heel de wereld. Het komt bij mensen die het evangelie nog niet gehoord hebben.

Ik moet denken aan mijn recente bezoek aan de Mursi, een taalgroep in het zuiden van Ethiopië. Twee jaar geleden is daar een vertaalproject gestart. Dit jaar kregen zij voor het eerst een Bijbelboek in hun eigen taal uitgereikt. Wat een voorrecht om dat mee te maken! Het evangelie van Johannes is klaar, gedrukt en beschikbaar en elke zondag wordt daar nu uit Johannes gepreikt! De zendingsopdracht van Mattheüs 28 wordt verder voltooid. Hoe lang zal het nog duren voor Hij terugkomt?

Ik heb Jezus leren kennen toen ik jong was. Ik groeide op met de Bijbel en weet niet anders. Wat zie ik ernaar uit dat in elke taal waar nodig de Bijbel vertaald is. In Filippenzen 3:10 (NBG) staat: “Dit alles om Hem te kennen en de kracht zijner opstanding.” Dat wens ik iedereen toe. Ik hoop dat dit boekje het uitzien naar Hem en de Grote Dag versterkt.

“Hierna zag ik en zie, een grote menigte, die niemand tellen kon, uit alle naties, stammen, volken en talen, stond vóór de troon.”
Openbaring 7:9-10 (HSV)

Bram van Grootheest
Directeur Wycliffe Nederland

Voorwoord van de auteur

‘Vision 2025’ veranderde mijn visie op de Bijbel niet. Ik heb Gods Woord altijd als het fundamant van mijn leven en werk beschouwd. Ik weet nog dat ik het boek *Christianity Recovered* van Vincent Donovan aan het lezen was – een priester die onder de Masai in Tanzania werkte. In dit boek omschreef Donovan de principes waarmee hij werkte bij het stichten van de kerk in een streek waar de mensen het evangelie nooit eerder hadden gehoord of gereageerd hadden op de oproep van Christus om zich aan Hem over te geven. In het bijzonder trof mij daarbij het volgende. Als wij de kerk aan de anderen overlaten (wat we inderdaad behoren te doen) ‘laat dan de Bijbel achter op het tijdstip dat zij die kunnen lezen en een levende brief van Christus kunnen zijn’.¹

Donovan versterkte mijn eigen overtuigingen. De Bijbel is Gods stem; Hij proclameert Zijn missie. Iedere kerk werkt die uit. Zonder de overtuiging ‘gezonden te zijn in de wereld’ is het geen kerk. De kerk is het sprankelende getuigenis van Christus’ handelen in de wereld. De kerk brengt Christus naar de wereld en wie Hij is en hoe we met Hem kunnen leven dient

1 Vincent J. Donovan, *Christianity Rediscovered*, Twenty-fifth Anniversary ed. (Maryknoll, NY, Orbis Books, 2003), 121.

gebaseerd te zijn op Gods Woord, vertaald en begrepen in de moedertaal.

‘Vision 2025’ was dus niet het begin van mijn overtuiging van de Bijbel of van mijn bereidheid anderen te helpen, maar dit motto gaf mij nieuwe energie en veranderde de manier waarop ik mijn door God gegeven taak ging aanpakken.

God bevestigt onze plannen. Samen met onze partners zien we dat het vertalen van de Bijbel snel gaat, een versnelling die we nog niet eerder in de kerk hebben waargenomen. In het licht van het huidige tempo weten we dat de laatste vertaler – de man of vrouw die een begin gaat maken met het vertalen van de Bijbel voor het laatste volk dat dit nog niet in de moedertaal bezit – op dit moment ergens op de wereld rondloopt!

Dit boek gaat over de weg die ik zelf gegaan ben en over de manier waarop ik mijn taak heb opgevat. Het is ook een uitnodiging aan jou om betrokken te raken bij Gods missie in een unieke tijd van de wereldgeschiedenis. Jij hebt de gelegenheid om mee te doen met een wereldwijde groep toegewijde werkers die zich voor ogen stelt dat de laatste vertaling van de Bijbel in deze wereld start en wordt voltooid.

Als je een gelegenheid wilt aangrijpen om invloed te hebben in deze wereld en het verschil wilt maken in de levens van miljoenen mensen, lees dan verder.

Over statistieken

De titel van dit boek is *De Eindstreep* en dat betekent: het einde van een wedloop. Ik nodig je uit om met ons de aandacht te richten op het einde van de wedloop: het begin van het Bijbelvertaalwerk in de laatste etnische groep die een vertaling in de eigen moedertaal nodig heeft.

Bijbelvertaalwerk is een deel van de missie van God: de verlossing, het herstel en de verzoening van de hele schepping. Zijn Koninkrijk wordt werkelijkheid. Theologen en missionarissen zullen blijven debatteren over het einde van deze missie, maar dit boek gaat niet over de algehele voltooiing van de ‘Grote Opdracht’ (Matt. 24:14). Nee, het gaat over het beëindigen van het Bijbelvertaalwerk. Ik beschouw deze taak als een integraal onderdeel van de Grote Opdracht.

Zij die betrokken zijn bij het wereldwijde Bijbelvertaalwerk zullen het ook blijven hebben over het eindpunt. Voor mij is het eindpunt wanneer alle taalgroepen die de Bijbel nodig hebben die krijgen in een taal en een vorm die zij het best kunnen begrijpen. Ik heb het niet over revisies van vertalingen, hoewel dat werk ook door zal gaan, maar over het moment dat er een eind komt aan ‘Bijbel-armoede’ – geen toegang tot de Schrift in de eigen taal – tijdens ons leven. Het gaat mij erom dat mensen de kans krijgen het Goede Nieuws over Gods liefde voor de mensheid te horen – iedere man, vrouw en ieder kind op deze aarde - en te reageren op Zijn oproep.

Denk je eens in: een wereld waarin iedereen toegang heeft tot de Bijbel. Dit is bereikbaar in de komende jaren. Het gaat naar de eindstreep.

Toen mijn vrouw Dallas en ik in 1983 met Wycliffe in zee gingen, was het moeilijk om de eindstreep te zien – het was een bewegend doel. Maar nu er meer onderzoek is gedaan en meer gegevens zijn verzameld over de behoefte aan Bijbelvertaalwerk, hebben we een veel beter idee waar de eindstreep ligt.

Tot het jaar 2000 heeft voortdurend onderzoek geleid tot de ontdekking dat er steeds meer vertalingen nodig waren. Maar toen de eenentwintigste eeuw aanbrak, gebeurde er iets wat we nog niet eerder hebben meegemaakt. Het aantal nodige Bijbelvertalingen lag rond de 3000 en begon te zakken; voor het eerst in de geschiedenis ging het aantal naar beneden in plaats van omhoog! Vandaag de dag wordt er in meer vertaalprojecten gewerkt dan dat er groepen mensen zijn die de Bijbel nog moeten krijgen – dat hebben we nog nooit zien gebeuren! Op dit moment wordt er in z'n 2200 vertaalprojecten gewerkt, terwijl er 2115 wereldwijd op de wachtlijst staan (stand 2019). 2115 is nog steeds heel veel, maar vergeet niet dat dit aantal snel minder wordt. Zoals het nu gaat, ziet het er naar uit dat iedere etnische groep in 2025 iets van de Bijbel in de moedertaal zal hebben. Het begin is dan gemaakt.

Dit boek gaat niet in de eerste plaats over statistieken. Het is het verhaal van God die het vertalen van Zijn Woord voort helpt en het verder brengt naar de volken van deze aarde in woorden die ze kunnen begrijpen. Statistieken zijn echter zeker in de volgende hoofdstukken verwerkt. Als je verder leest, sta dan de Heilige Geest toe om je te laten zien welke rol Hij je wil toebedelen in de verspreiding van zijn grote liefdesverhaal en hoe je het ultieme doel kunt helpen bereiken – geen onbereikte bevolkingsvolken meer en geen Bijbelvertaalwerk meer nodig. Het gaat tijdens ons leven gebeuren!

Introductie

Yaoundé, Kameroen, West-Afrika, 1987

Mijn vrouw, Dallas, en ik waren met onze vier kinderen net vier maanden in Kameroen en beleefden van alles voor het eerst in onze nieuwe omgeving. Alles was tegelijkertijd anders, vreemd en spannend. Maar al die opwinding werd drastisch anders toen onze bezigheden op een zekere avond werden onderbroken door een keihard geklop op de deur. Het gerammel aan de hordeur maakte het kloppen nog erger en intenser. Ik dacht bij mezelf: *Dit kan geen goed nieuws zijn*. En dat was het ook niet. Maar nu loop ik te ver vooruit.

Ik groeide op in een middenstandsgesin in Zuid-Californië, ging naar een gedegen kerk, trouwde met mijn 'vlam' van de middelbare school en ging na een vakopleiding samen met mijn vader in de zaak werken: aanleg en verkoop van pijpleidingen voor irrigatie en waterafvoer. Dallas en ik hadden vier kinderen.

We beleefden zeven voorspoedige jaren en de zaken gingen goed. Maar toen ging het met de economie ineens slechter en ook met de zaak – een mager jaar. Pa en ik gingen van het beste financiële jaar over in het slechtste.

In de voorspoedige periode was mijn vader met pensioen gegaan en daarna niet meer zo vaak op kantoor verschenen. Bijna van de ene dag op de andere werd ons inkomen zo bescheiden dat ik de meeste werknemers moest ontslaan en mijn

vader moest vragen om weer op kantoor te komen. Hij en ik moesten allebei dingen doen die we al een poos niet hadden gedaan. Gelukkig hadden we de winst van het vorige jaar niet opgemaakt en hadden we nog reserves. Dat was maar goed ook, want er gebeurde dat jaar praktisch niets. Lange uren zat ik op kantoor en wachtte op een telefoontje en dacht: *Wat gaan we doen als het zo blijft*. Ik weet nog hoe kwetsbaar en onzeker ik me voelde over de toekomst. Op allerlei manieren bracht ik mijn tijd door en één daarvan was Bijbellezen.

God liet me stilstaan bij verzen in Jeremia die indruk op me maakten: “Gezegend is de man, die op de Heere vertrouwt, wiens vertrouwen de Heere is. Hij zal zijn als een boom, die bij water geplant is, en die zijn wortels laat uitlopen bij een waterloop. Hij merkt het niet als er hitte komt, zijn blad blijft groen. Een jaar van droogte deert hem niet en hij houdt niet op vrucht te dragen”. (Jeremia 17:7,8)

Ik hield me aan die verzen vast, leerde ze uit m’n hoofd en herhaalde ze vaak.

In dat jaar van ‘droogte’ was God intens met me bezig, en ook met Dallas – over de veranderingen die Hij in ons leven zou brengen; we wisten niet waarvoor Hij ons aan het voorbereiden was.

Terwijl we ons afvroegen wat Hij aan het doen was, bleef Hij voor ons zorgen (zoals beschreven in Jeremia 17), maar Hij gebruikte die tijd ook om ons aan te sporen en om ons uit ons comfortabele leven te halen. We hadden het goed maar begonnen ons af te vragen hoe we de rest van ons leven gingen inrichten. Hoe meer we daarover nadachten des te ongemakkelijker we ons voelden. Dallas zei dat het leek alsof we de schoen aan de verkeerde voet hadden.

We vroegen ons af waar die gevoelens vandaan kwamen en deelden onze onrust met een paar vrienden hierover. Eén van hen was een zondagsschoolonderwijzer, die jarenlang zendeling in Belgisch Congo was geweest. We vroegen hem of

God ons misschien vroeg een volgende stap te zetten. Hij antwoordde voorzichtig: “Als het gaandeweg moeilijker wordt om hier te blijven dan weg te gaan, kon dat wel een aanwijzing zijn dat God van je vraagt om een stap te zetten.”

Na twaalf maanden ging het weer beter met de zaak. Nog niet helemaal zoals het eerder was, maar wel zo goed dat we een prettig leven konden leiden. Maar we konden dit niet. Het gevoel dat we iets heel anders moesten gaan doen bleef, al wisten we niet wat dat andere zou zijn. Het werd steeds moeilijker om op onze plek te blijven. Het leek steeds gemakkelijker een onbekende toekomst tegemoet te gaan dan te blijven waar we waren.

We vroegen ons af of we misschien in de richting van zending werden geleid. We tastten hier en daar wat mogelijkheden af en Wycliffe Bijbelvertalers reageerde met vacatures die ons erg aanspraken.

We waren zelf door Gods Woord veranderd en zo leek het ons erg aantrekkelijk om mensen die nooit iets van de Bijbel in hun eigen taal hadden gekregen te kunnen helpen, zodat ze Jezus' woorden in een begrijpbare taal konden horen. We leerden dat het doel van Wycliffe is om mensen uit 'Bijbel-armoede' te bevrijden – daar waar men de Bijbel niet in begrijpbare taal en gemakkelijk te lezen vorm kan lezen – zodat alle taalgroepen toegang hebben tot het Woord van God waardoor ze Hem kunnen gaan vertrouwen en zo Zijn heerlijkheid weerspiegelen. We besloten dat we aan dat werk wilden gaan deelnemen.

De winter ging over in de lente en we wisten dat we nu iets moesten ondernemen. De volgende stap zouden we gaan nemen, hoewel de toekomst onzeker was. Nooit zal ik de dag vergeten waarop ik mijn vader vertelde dat we in juni 1983 een cursus wilden volgen voor nieuwe Wycliffe medewerkers.

Ik wachtte totdat hij 's ochtends zou vertrekken en vroeg hem of ik even met hem kon praten. Ik had niet veel tijd nodig om te vertellen wat ik wilde zeggen en hoe sterk we ons

voelden voor dit plan, zonder te weten of we na die cursus van negen weken verder zouden gaan.

Vader luisterde rustig en kreeg toen tranen in zijn ogen. Ik dacht toen: *Nu heb ik 't gedaan, ik heb hem teleurgesteld.* Maar hij verraste mij en zei: “Je moeder en ik wisten altijd wel dat deze dag zou komen.” Hij ging verder en vertelde hoe zij mij als baby aan de Heer hadden opgedragen. De voorganger had mij in zijn armen genomen en gezegd: “Bob en Betty, zijn jullie bereid dit jongetje daarheen te laten gaan waarheen God hem stuurt?” Mijn vader zei dat ze antwoordden: “Ja, natuurlijk!” Toen zei de voorganger: “Zelfs als dat betekent als zendeling naar Afrika?”

Daarna bleef die vraag gewoon hangen, wellicht om mijn ouders te helpen begrijpen wat het opdragen van dit jongetje nu echt inhield. Ik heb het als een profetisch woord opgevat. Zelfs op dat moment toen ik met mijn vader op ons kantoor praatte was Afrika niet iets waar we aan dachten, laat staan Kameroen.

Niettemin was het Kameroen waar we een paar jaar later waren en in het kader van de belangrijkste partner van Wycliffe SIL² werkten. En daar waren we toen we die onheilspekkende klop op onze voordeur hoorden.

Het bleek een van onze Kameroense medewerkers te zijn die kwam aanhollen om ons te vertellen dat mijn goede vriend en collega Léonard Bolioki en zijn zoon, Tonton een heel ernstig verkeersongeluk hadden gehad. Beiden waren in

2 SIL International werd 85 jaar geleden opgericht. Het is een organisatie op geloofsbasis, die onderzoek doet in de minder bekende talen van de wereld, die beschrijft en helpt bij de verdere ontwikkeling. De medewerkers hebben een christelijke geloofsovertuiging, willen dienstbaar zijn, academische topkwaliteit leveren in hun bijdrage aan lees- en schrijfonderwijs, taalkunde, vertaalwerk en andere disciplines. SIL stelt haar werk beschikbaar aan een ieder, zonder te kijken naar religie, politieke ideologie, geslacht, ras of etnische achtergrond.

Het gezin Bolioki en dat van ons, kort na onze
aankomst in Kameroen

het ziekenhuis opgenomen. Léonard leidde al jarenlang het opleidingscentrum. Hij was ook een begaafd Bijbelleraar en Bijbelvertaler, die andere vertalers trainde.

Tonton was een opmerkelijke jongen. Hij was even oud – tien jaar – als onze zoon, Scott; sprak verschillende talen vloeiend; was de vreugde van zijn ouders en was voor mensen een fijne vriend, ook voor Scott. Tonton was een ‘wonderbaby’. Hij werd geboren toen Léonard en zijn vrouw Marie tien jaar getrouwd waren en geen kinderen hadden gekregen. Dallas noemt hem graag ‘stralende gloeilamp’. Hij was een intelligent jongetje met een uitgelaten persoonlijkheid.

Léonard en Tonton reden op die dag van een voetbalwedstrijd naar huis op een kleine motorfiets. Ze werden van achteren aangereden door een taxi toen ze even stopten voor wat frisdrank. Beiden werden in een betonnen greppel gesmeten. Tonton kreeg ernstige hoofdwonden en Léonard raakte ook zwaargewond.

Ik racete naar het ziekenhuis. Tegen twaalf uur 's nachts was ik erbij – diep verdrietig – toen Tonton overleed en in de tegenwoordigheid van God verscheen.

Léonard lag op een stretcher in een aparte kamer. Hem vertellen dat zijn zoon – zijn enige zoon – gestorven was, is tot op vandaag het moeilijkste wat ik ooit gedaan heb. Iets was al een voorbode, omdat sinds het moment dat Tonton stierf enkele vrouwen die bij hem waakten begonnen te weeklagen. Wie nog nooit zulk Afrikaans rouwklagen heeft gehoord, kan ik vertellen dat het vreemd, huiveringwekkend en eng klinkt.

We leken halfverdoofd in de volgende uren en dagen. In Afrika gaat het allemaal heel anders dan in het Westen. De familie is voor het grootste deel van de begrafenis verantwoordelijk. De meeste mensen in Kameroen willen dat hun lichaam na hun dood naar hun stad of dorp wordt gebracht voor de begrafenis. Niets, echt niets viel ons gemakkelijk toen Dallas en ik de familie wilden ondersteunen, hun wensen probeerden te begrijpen en te doen wat zij graag wilden dat we deden.

Aan het einde van de week waren we allemaal in Léonards dorp voor de begrafenis van Tonton. Die werd vlak voor Léonards huis gehouden. Hij was nog steeds zwaargewond en lag op een mat vóór de aanwezigen. Halverwege de ceremonie kreeg hij de gelegenheid om de mensen toe te spreken. Hij koos het verhaal van Lazarus in Johannes 11 om voor te lezen. Een verhaal dat hij in Yambetta had vertaald, de moedertaal van zijn familie en vrienden. Veel van de mensen daar hoorden dit verhaal voor het eerst in de taal die ze elke dag spraken, hun eigen taal.

“Lazarus’ ziekte is niet tot de dood, maar is er met het oog op de heerlijkheid van God, opdat de Zoon van God erdoor verheerlijkt wordt. Uw broer zal weer opstaan.” “Ja,” zei Martha, “ik weet dat hij zal opstaan bij de opstanding op de laatste dag.” Jezus zei verder: “Ik ben de Opstanding en het Leven; wie in Mij gelooft, zal leven, ook al is hij gestorven; en

ieder die leeft en in Mij gelooft, zal niet sterven in eeuwigheid. Gelooft u dat?"

Léonard las de vertaalde Schriftgedeelten met een duidelijke, heldere stem ondanks zijn verdriet en zijn wonden en getuigde daarmee voor zijn familie en vrienden dat Jezus de Weg, de Waarheid en het Leven is.

Bob, Marie, Dallas en Léonard bij elkaar in Kameroen

Daarvoor was de ceremonie in het Frans gehouden, met veel lawaai en onrust, wat op ons overkwam als gebrek aan meeleven. Dallas en ik dachten echt dat niemand luisterde. Maar dit veranderde meteen toen Léonard de Bijbelgedeelten in het Yambetta ging lezen.

De mensen luisterden geboeid naar hem. Je kon een speld horen vallen. Het was volkomen stil. Er was één en al aandacht toen Léonard die woorden las, vol vertrouwen en beloften waar ze zo naar verlangden – in een taal waarin ze droomden en liefhadden en waarmee ze elke dag met elkaar praatten. De waarheid bereikte hen: Jezus begreep hun diepste verdriet – het verlies van een kleine jongen door niet te vatten omstandigheden.

Dit was de eerste keer dat Dallas en ik de kracht van het vertaalde Woord van God meemaakten. Die kracht kenden we in onze eigen taal, Engels, en we hadden Frans gestudeerd, maar dit was de eerste gelegenheid te zien hoe het gebeurde met teksten, die nog maar kort geleden vertaald waren.

Ik vind het prachtig en voel me bevoorrecht als ik voor het eerst iets belangrijks meemaak of iets nieuws ontdek. In deze tragische gebeurtenis, de begrafenis van Tonton, sprak Jezus niet alleen Yambetta; het ging veel dieper. Jezus werd deel van hun dorp en van hun cultuur. Hij werd één met hen en begreep hun pijn en verdriet in hun rouw over de dood van dit jongetje van net tien jaar. Ze werden getroost zoals alleen de Bijbel kan doen, want de Heilige Geest gebruikte dit verhaal om hun angsten weg te nemen en hun hoop te geven.

Sindsdien hebben Dallas en ik de verbazingwekkende invloed van pas-vertaalde Schriftgedeelten – gelukkig zonder zulke tragische omstandigheden – honderden keren meegeemaakt en op honderden verschillende locaties. Als het Woord van God in mensenlevens binnenkomt vindt er een wonder plaats. Het is niet zo dat God er niet eerder was, maar het is de eerste keer dat mensen Hem horen spreken in een taal die ze lief is. De taal waarin ze denken en voelen.

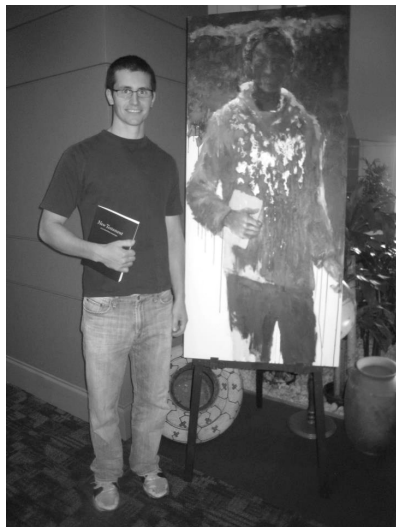
Laat de Bijbel achter

Wycliffe is vastberaden een eind te maken aan ‘Bijbel-armoede’ in deze generatie, samen met haar partners. We geloven dat mensen onrecht wordt aangedaan als zij de Bijbel niet hebben en daarom zetten we ons ervoor in dat bevolkingsgroepen met een eigen taal, klein en groot, de gelegenheid krijgen door Gods Woord veranderd te worden. Ze zullen dan de heerlijkheid van God gaan weerspiegelen.

Samen zijn we op weg naar vertaalwerk onder de laatste bevolkingsgroep die dat nodig heeft. We willen het einddoel bereiken: er is geen bevolkingsgroep meer die de Bijbel niet heeft. Denk je eens in: een wereld waarin het goede nieuws over Jezus overal bekend is – een wereld waarin iedereen met de Schrift bezig kan zijn, in de eigen taal en iedereen iemand kent die hem kan helpen een volgeling van Jezus Christus te worden.

Dit gaat tijdens ons leven plaatsvinden. De laatste vertaler voor de laatste bevolkingsgroep leeft nu ergens op deze wereld. Terwijl dit vertaalwerk in het verleden met kleine stapjes vooruitging, gebeurt het nu in grote stappen!

In het begin van de 21^e eeuw veranderde er iets. Het aantal nodige vertalingen van de Bijbel begon te dalen en deze daling gaat dramatisch snel. We zijn getuigen van een snelheid die de Kerk nog niet heeft meegemaakt. Dit is de tijd bij uitstek om ons bewust te zijn van het rentmeesterschap en de verantwoordelijkheid die God aan ons heeft toevertrouwd.

Luke Elliot poseert met *De Laatste Bijbelvertaler*, geschilderd door Hyatt Moore. De Bijbel op het schilderij is niet af en de kenmerken van de vertaler zijn onscherp. Iemand van de generatie van Luke zal de laatste vertaler zijn. Zal het Luke zijn?

In Mattheus 24:14 staat: “En dit Evangelie van het Koninkrijk zal in heel de wereld gepredikt worden tot een getuigenis voor alle volken; en dan zal het einde komen.” Het woord ‘volken’ is *ethne* – bevolkingsgroep. Alle groepen van de grootste tot de kleinste. En eindelijk gaan we nu de laatste groep bereiken!

Ronaldo Lidório, een Braziliaans zendeling en theoloog, omschreef die tekst ongeveer zo: het goede nieuws van het Koninkrijk zal op een begrijpelijke en verstaanbare manier in de hele bewoonde wereld verkondigd worden, door het getuigenis van het leven van de kerk, aan alle etnische groepen; dan zal het einde komen.³

3 Rinaldo Lidório, ‘A Biblical Theology of Contextualization,’ February 27, 2014

Luke met vrienden in Papoea Nieuw Guinea, toen hij een programma van een jaar volgde om het vertaalwerk daar te leren kennen.

De *Terug naar Jeruzalem* beweging in China is een beweging die door Gods Geest in gang is gezet met de bedoeling het Goede Nieuws vanuit Beijing weer terug te brengen naar Jeruzalem, waar die vandaan is gekomen. Zij die dit willen doen hebben een sterke overtuiging over Mattheüs 24:14 en geloven dat zij een onderdeel zijn van het plan van God, waar de terugkeer van Christus een deel van is. Deze beweging inspireerde me en ik neem één van hun principes over: de wederkomst van Jezus Christus helpen versnellen.

Het is niet mijn idee in een debat te raken over theologie of zelfs missiologie. Ik wil er slechts op wijzen dat Jezus na Zijn opstanding uit de dood Zijn discipelen opdroeg eropuit te gaan en al gaande discipelen te maken. Het maken van discipelen impliceert het vertalen van Gods Woord, waarop hun geloof gebaseerd is. De theoloog Lamin Sanneh wijst ons

erop dat het christendom altijd al een ‘vertaald geloof’ was. Hij zegt het zo: “Jezus schreef of dicteerde de evangeliën niet. Zijn volgelingen hadden geen andere keus dan een vertaalde vorm van Zijn boodschap door te geven.”⁴ “Door te luisteren komt men tot geloof, en wat men hoort is het Goede Nieuws over Christus.”⁵

De visie van Wycliffe Bijbelvertalers is in de tachtig jaar van haar bestaan niet veranderd: iedere man, vrouw en ieder kind heeft het recht het Goede Nieuws van Jezus Christus te horen in een taal en vorm die zij het best kunnen begrijpen.

Volgens Vincent Donovan, de priester die Christus diende onder de Masai, hebben we het niet alleen over persoonlijke redding, al gaat het daar wel over. Wij prediken *shalom*. *Shalom* zo zegt hij “is tegelijk vrede, echtheid, gemeenschapsleven, harmonie en rechtvaardigheid.”⁶

Maar het voornaamste is, volgens Donovan, hoop geven. Die was er niet voordat we kwamen. “Het is een hoop die voortkomt uit de diepe betekenis van het leven, de dood en de opstanding van Christus. Het maakt bescheiden om te bedenken dat het hele leven en werken teruggebracht kan worden tot een kanaal van hoop en jezelf als een brenger van hoop voor hen die geen hoop hebben.”⁷

In een bespreking van Donovans boek zegt Lamin Sanneh dat het christendom alleen ten volle tot zijn recht komt in de vertaalde Bijbel, die vertaald en ingebed is in de cultuur van het volk. Als dat ontbreekt is het slechts gezwollen retoriek.⁸

4 Lamin O. Sanneh, *Who's Religion is Christianity/The Gospel beyond the West* (Grand Rapids, MI: W.B. Eerdmans Pub., 2003), 97.

5 Romeinen 10:17

6 Vincent J. Donovan, *Christianity Rediscovered*, Twentyfifth Anniversary ed. (Maryknoll, NY: Orbis Books, 2003), 121

7 Ibid.

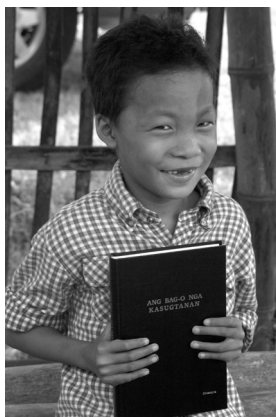
8 Ibid. 152

Hij zegt verder: “De wereldwijde christenheid laat een spoor achter van rijke diversiteit van gewone mensen die in hun woonomgeving geloof, aanbidding en gebed op een natuurlijke manier vorm geven, te midden van de moeiten van het leven.”⁹

We zijn op weg naar de eindstreep. Zo de Heer wil, zullen wij allen samen als volgelingen van Christus, in de niet-verre toekomst – nog tijdens ons leven – mogen volbrengen wat Hij ons gebod toen Hij naar de hemel ging.

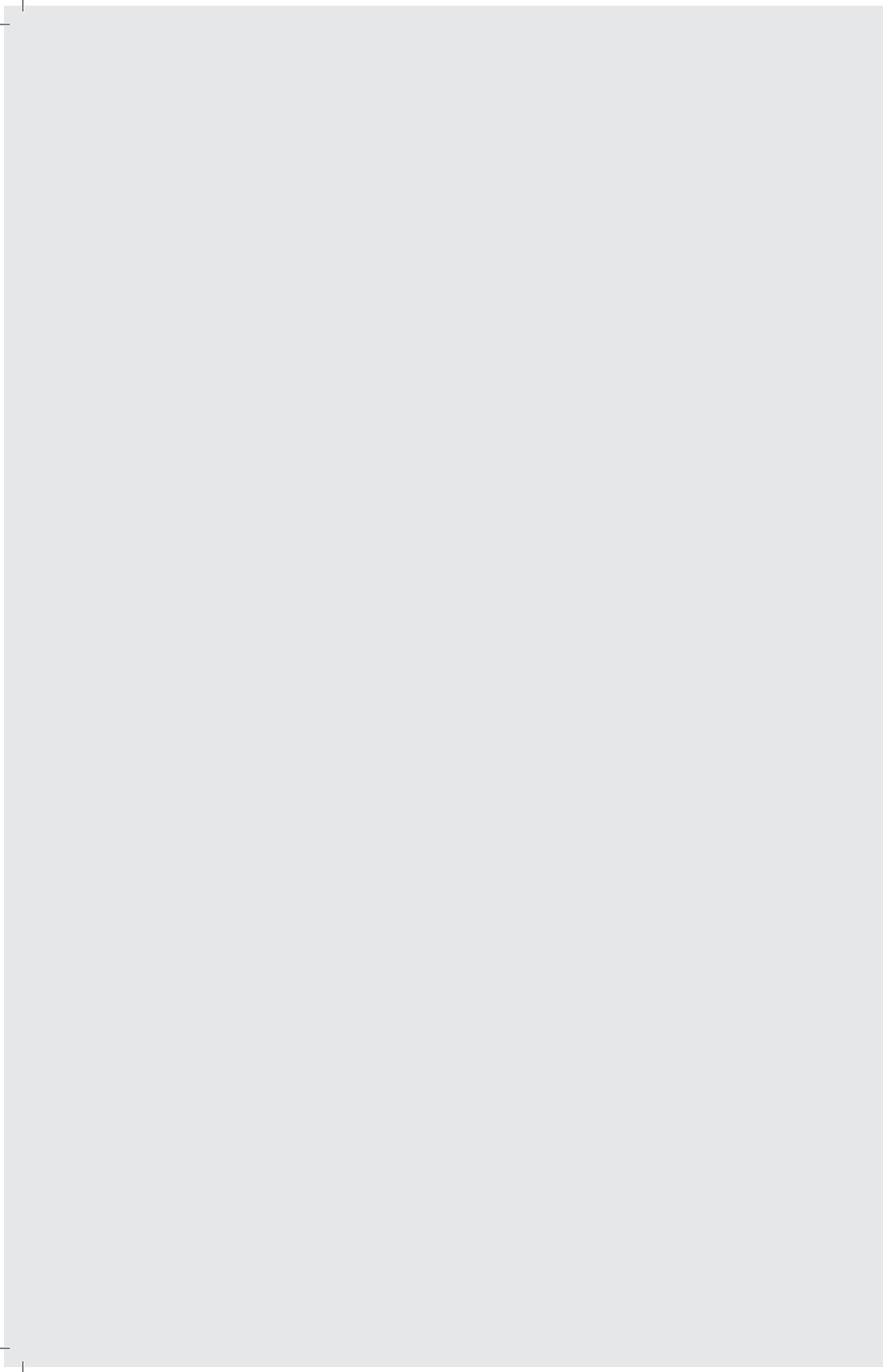
Het is hard nodig, ja noodzakelijk, dat wij als wereldwijde groep volgelingen horen en verstaan wat de woorden zijn van de Grote Opdracht van Jezus Christus. Wij bezitten de Bijbel immers in een taal, die tot ons hart spreekt, een taal waarin we dromen, een taal waarmee we liefhebben, de taal die onze vaders en moeders spraken.

Ik hoor Vincent Donovan weer zeggen: “Beste vrienden, het voornaamste is dit: laat de Bijbel achter.”

Gods Woord in mijn taal – wat een grote schat!

9 Ibid. 159

Dit was een Gideonboek!

Als je er enthousiast over bent en graag nog eens iets van Gideon wilt lezen, of op de hoogte wilt blijven van wat wij uitgeven, kun je je via onze website aanmelden voor onze digitale nieuwsbrief. We versturen die gemiddeld één keer per maand, en zullen je dus niet overspoelen met allerlei mails.

Hartelijk dank voor je belangstelling en van harte Gods zegen!

www.gideonboeken.nl